Ч. 24. Львів, Четвер дня 30. січня (12. лютого) 1903. Річник VII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Просьвітна орґанїзация.

III.

Коли признамо вагу живого слова і згодимо ся на конечність заведеня прелеґентів по наших читальнях, то мусимо і придумати способи, якими можна сю інституцию завести і піддержати на постійне. Ми вже сказали, що лєкторам належить достарчити материялу так, щоби они прийшовши в неділю до читальнї, мали готовий відчит як і огляд минулого тижня.

Що-до достарченя відчитів, то є дві дороги, які могли-б вести до сеї цїли: або як се запропоновано з иншої сторони, зменшити книжочки »Просьвіти« до 1 аркуша друку, а за те видавати їх частїйше, що два, або і що тижня, або попри теперішні виданя »Просьвіти« засновати окреме видавництво, яке би в тижневих випусках достарчувало розправок. що надавали би ся на відчити по читальнях.

З огляду на се, що теперішне видавництво »Просьвіти« має вже свою традицию, сказати-б, свою добру марку і впрочім надає ся для більших розправок і оповідань, виходячих поза рами відчитів; по друге, що було-б непорадно експериментувати ним, бо наші кацапики старали би ся використати всяку нагоду в користь конкуренцийного тов. ім. Качковского — з огляду на те все ми заявили би ся радше за повстанєм окремого видавництва популярних відчитів.

Про трудности і кошти такого видавництва не станемо писати, бо в тім вже голова енерґічного чоловіка, чи кружка людий, що схотїли би практично розвязати сю квестию. Скажемо лише, що трудности не такі великі, бо на початок було би подостатком материялу в тих відчитах, які від лїт держать у себе ріжні прелеґенти в рукописи, а кошти такого видавництва вернули би ся навіть при найнекориснїйшім обчисленю. як ми се виказали в попередній статї. Вкінци можемо подїлити ся вісткою, що вже найшов ся енерґічний ініциятор, який гуртує кружок людий і старає ся о середники для основаня такого видавництва, тож є вже надія, що ся підмога для читальняних прелеґентів небавом здійснить ся.

Другим підпомагаючим середником для прелеґентів був би огляд важнїйших подій серед нашого народу в краю, державі і в цїлім сьвітї. Тут прийшло би хиба обговорити цїлу нашу т. з. популярну прасу, але се пропускаємо з ріжних зглядів, а пригадаємо лише одно, що свого часу »Свобода«, як орґан »Просьвіти« не відповідала сему завданю стілько, що остаточно »Просьвіта« воліла зречи ся свого орґану.

Такий тижневий огляд повинен бути передовсїм як найвсестороннїйший, отже обнимати постійні рубрики зі справ, які дотичать просьвіти, читалень, прелеґентів і відчитів, народної просьвіти взагалї, шкільництва, хлїборобства, промислу, крамарства, загальних економічних справ, еміґрациї, краєвої і заграничної полїтики, винаходів, ріжні біжучі справи, а вкінци рубрику на надсилані запитаня і відповіди на них в формі »добрих рад«. Всяка скрайність, загонистість повинна бути виключена з такого »тижневого огляду«, а інформацийний материял поданий в ясній і приступній формі, але як найкоротше. Всї наші людові часописи грішать довжиною статий, отже тут підносимо се окремо, як призрак, якого треба би стеречи ся у такім »тижневім оглядї« тим більше, що все мав би служити лише як субстрат для прелеґента, який на дану тему подав би читальникам ширші та докладнїйші поясненя.

Найкрасше було-б, після нашої думки, колиб »Просьвіта« сама почала видавати такий »Вістник »Просьвіти« для своїх читалень в цїли їх оживленя правильними прелекциями. Видаванє такого тижневника видаєсь нам так важним, що в данім разї можна би після него мірити животність наших читалень, отже думаємо, що єго істнованє було би запевнене. Однак числячи ся з обставинами і нашими скромними силами, ми ще наостаток обкроїмо наші пляни і проєкти в сей спосіб, що припускаємо таку можливість, щоби »Відчити« і »Вістник« виходили на переміну, що два тижнї. Тим способом оба видавництва стали би зредуковані на половину, а лєктори читалень мимо того що тижня мали би материял для відчиту інтересного, поучаючого і викликуючого дискусию.

Що чувати в сьвітї?

В конґресї Сп. Держав внесено кілька »білїв« в справі економічних реформ, які глубоко сягають в дотеперішні американьскі відносини. В справі великої недостачі твердого угля вніс конґресмен Дженкінс »біль«, аби законодатний і правничий комітет конґресу заняв ся специяльно дослїдами квестиї і ситуациї угляної в тім напрямі, чи добро краю і народа вимагає сего, щоби копальнї угля перейшли на власність держави. В тім самім напрямі має бути провірена справа зелїзниць і прочих средств транспортових. Наколи дотичний комітет прийде до переконаня, що таке викупно власности через державу буде хосенним для народа, повинен обдумати спромогу і средства переведеня сих змін. Рапорт о тім має здати комітет перед палатою конґресу.

Ще більше інтересним є внесенє посла Ґріфіта з Індияни. Зміст єго такий: »З огляду на се, що великі капітали, нагромаджені в одних руках, приносять величезну шкоду цїлій суспільности, дальше з огляду на факт, що всї богацтва краю могуть стати ся власностию кількох одиниць, а весь загал їх невільниками; з огляду на сумні наслїдки, які вже тепер повстали через концентрацию капіталів, було би пожаданим обмежити суму до 10 мілїонів долярів. Хто небудь зібрав би більше, повинен внести надвишку до державної каси«. Иншими словами: п. Ґріфіт домагає ся, щоби майно поодиноких горожан Сп. Держав не перевисшало 10 мілїонів долярів. Плян знаменитий, та на жаль з многих практичних і конституцийних причин неможливий до переведеня в нинїшних обставинах. Най би навіть конґрес ухвалив такий закон, то найвисший суд (супрім корт) відкинув би єго. Основні закони Сп. Держав запоручають кождому горожанинови розлогу свободу дїланя, хоч такі Рокефелєри, Ґолди, Морґани, Вандербілти, Клїрки і пр. мілїонери дїлають на шкоду цїлого народа. Они ідуть дорогою, котру в капіталїстичнім устрою звуть законною, роблять »бізнес«, а на »бізнесї«, як звісно, висить цїла Америка...

Кромі тих двох, сенатор Говр предложив в конґесї третий »біль«, звернений против тростів«. Подані в нїм проєкти, при помочи яких можна би приговкати розбишацкі подвиги тростовичів, але також нема надії, щоби вповні були ухвалені. Вже самий склад конґресу, де засїдає більша половина тростовичів, або їх приятелїв, стоїть сему на заваді, а о инших перепонах нема що й згадувати. Є їх безлїч.

Не мож одначе заперечити, що проєкти і »білї« того рода не мають глубшого значіня. Противно — їх поява в конґресї є одним доказом більше, що чим далї, тим сильнїйша жажда скинути з себе капіталїстичне ярмо проявляє ся в американьскій суспільности. Проєкти того рода се звістуни війни з капіталїзмом, війни довгої і завзятої, в котрій побідить нарід.

Цло на тверде угле, спроваджуване з заграницї до Сп. Держав, зносить ся на протяг одного року. Отсе ухвала, яка минулого тижня запала в низшій палатї конґресу. Дебата над сею справою продовжала ся лише дві годинї, почім внесенє перейшло 358 голосами против 5. Велика недостача угля і сильний натиск горожан були головними пружинами, що спонукали конґресменів до такої ухвали. Тверде угле і весь опал значно тепер подешевіють в Америцї.

Пішли до Каноси

редактори »Дїла« по своїм виступі з принципіяльною опозициєю, бо ось на чільнім місци і на сей раз без жадних вже заміток замістили письмо свого міродайного дописувателя »Н.«, у якім виказана полїтична »наївність« такої тактики, яку »Дїло« хотїло накинути руским послам. Послухаймо, що там сказано, бо се не говорять »цуцики«, а сам пересильник неслухняного Рябка.

Мушу ще раз вернути — пише віденьский дописуватель »Дїла« — до справи поведеня послів Руского Клюбу в часї обструкциї ческих радикалів, тим більше, що, як видко особливо зі »Свободи« і з »Гайдамаків«, в Галичинї у Русинів нема вірного погляду на відносини і події

Публична Галя Авкцийна отворена у Львові в пасажи Міколяша приймає на продаж предмети всякого рода. В просторих салях буде отворена **постійна вистава**. **Публичні лїцитациї** на меблї, дивани, образи, дорогоцїнности, антики, книжки, оружє, домові знаряди, фортепяни, повози, ровери і т. д.
27(8-?)

парляментарні. Отже констатую: 1) що чеські радикали, котрі робили обструкцию (числом 9, не 6, як писала »Свобода«), суть найменше поважаною партиєю в парляменті і що Руский Клюб, в інтересі достоїньства свого і руского народу, не може ставляти ся на рівни з ними (мені і на гадку не приходило їх колинебудь хвалити, як замічає редакция »Діла«; я написав тілько, що їх тридневна обструкция ведена була тихо, без неприличних галабурд); 2) що та їх тридневна обструкция звернена була радше против Молодочехів, щоби свою рішучу обструкцию противпоставити їх невиразній обструкциї, ніж против правительства, і що они своєю обструкциєю абсолютно нічого не вимусили і вимусити не могли, бо вжеж заключенє з ними компромісу чисто формальної натури не може вважати ся ні найменшим успіхом; 3) що забиранє слова рускими послами при їх обструкциї, поминувши те, що тих бесід нічних ніхто а ніхто не був би слухав, було неможливе, бо окрім внескодателів і бесідників до фактичного спростованя ніхто не міг прийтц до слова через те що німецкі посли гурмою вписували ся до голосу, дебату зараз замикано, — ґенеральними бесідникамо вибирано Німців, котрі зрікали ся слова. Се все можна було довідати ся з віденьских дневників, хочби з таких опозицийних, як die Zeit або Arbeiterzeitung; длятого я не уважав за потрібне о тім інформувати. Се чейже повинно вистати для поясненя справи. Додам хиба, що і найострійша опозиция тай обструкция мусить мати якусь ціль і якийсь змисл, а сего в сім разі не могло бути.

З державної ради.

По відчитаню інтерпеляций і внесень, відповідав президент міністрів др. Кербер на численні інтерпеляциї. В відповіди на інтерпеляцию Шенерера і тов. в справі видачі буджетової провізориї на підставі §. 14. зазначив др. Кербер, що він був все противний уживаню §. 14. в спосіб противний духови і звученю закона. Сим разом зібрана рада державна мала була полагодити буджетову провізорию, як сего сподівало ся правительство. На жаль, стало ся инакше. Причин сего не хоче він днесь обговорювати, стверджує лише сей факт, що правительство було приневолене ужити §. 14. за що бере на себе відвічальність.

На інтепеляцию Шенерера в справі, щоби правительство, коли не було надії полагодженя буджету на р. 1903. в палаті послів — завернуло буджет і предложило єго палаті вельмож, щоби бодай одна палата державної ради могла єго поладнати, др. Кербер зазначив, що на підставі приписів закона всякі фінансові предложеня, а в першій мірі буджет, мусить перейти через палату послів. Правительство же не приймає того в сей спосіб, щоби буджет лише предложено — але й ухвалено палатою послів.

Впрочім саме предложенє справи палаті послів а полагодженє єї палатою панів нічого не рішило би, позаяк силу закона зискує предложенє доперва по припятю обома палатами. Задля сего правительство не може прихилити ся до сеї інтерпеляциї а прийме радо підпору всїх сторонництв, щоби буджет полагоджено в пору, а не, як звичайно, пізно.

По відповіди міністра зелїзниць Віттека на інтерпеляциї, приступлено до дневного порядку, а се до першого читаня

закона о конверсиї

державної ренти. Спершу пос. Фідлєр (Молодочех) зазначив, що справа конверсиї має крім політичної сторони також велике економічне значінє і лише задля сего витають єї радо Чехи. Має она іменно причинити ся до загальної знижки процентової стопи, а з сего скористають краєві інституциї, рільничі і промислові. Застерігає ся однак проти предложеня особливо задля сего, що се є послїдний крок перед розпочатєм готівкових виплат, з чого скористають сейчас Угри, зажадавши самостійного банку. П. Пльой витає радо предложенє, жалував ся лише на се, що не ціла сума міліярдів має бути сконвертована, лише єї часть, що є концесиєю для Угрів. Пос. Кафтан радить бути дуже обережним, бо теперішна надвижка готівки на грошевій торговици є случайна і що она стоїть в звязи з упадком рільництва і промислу. Єсли би відносини поправили ся, змінили би ся і фінансові відносини або єсли би пр. вибухла ворохобня на Балканї, фінансові відносини сейчас були би инші, чим тепер. Бесїдник не є за низшою процентовою стопою як 3 прц.; зазначує, що при тім треба узглядпити, що фонди сиріт і ощадности зложені в державних рентах. Виступає проти Угорщини і є думки, що правительство повинно єще перед заключенєм угоди з Уграми приступити до удержавленя зелїзничих сїтий, які належать до Товариства зелїзниць.

Мінїстер скарбу Бем-Баверк

підніс, що найлїпше було би, аби про конверсию говорено як найменше, лише єї перепроваджено, коли лучає ся до сего нагода. Не на бесїдника однак спадає вина, єсли не стало ся після сеї засади. Особливо поза палатою говорить ся богато про конверсию, чим можна викликати цїлком безосновне занепокоєнє посїдачів ренти. Що-до відносин з Уграми, то запевняє, що вилученє якоїсь квоти з загальної суми державних довгів не викличе лихих наслїдків для держави. Єсли палата ухвалить конверсию, то буде се лише доказом річевого довіря до мінїстра, що він провадить конверсию як найкориснїйше і найщасливійше.

Дальша дискусия.

П. Біянкінї підносить, що конверсия ренти на $3^1/_2$ проц. була би правдивою руїною для Дальмациї П. Аксман зазначує, що антисеміти будуть голосувати за конверсиєю лише тоді, коли перепровадять єї на 4 проц. і без помочи банків. Др. Бик бачить в сїм ясну точку серед сумних явищ нашого економічного житя, при тім однак заявляє ся за конверсиєю низше 4 проц. На тім замкнено дискусию і вибрано ґенеральних бесїдників. Берґер, ґенеральний бесїдник contra, заявляє ся іменем Всенїмців проти конверсиї, а ґенер. бесїдник pro, витає предложенє радо, бо оно зменшить тягари держави о кілька міліонів річно. На тім покінчено перше читанє і передано проєкт закона буджетовій комісиї.

Конець засїданя.

П. Шенерер домагає ся отвореня дискусиї над відповідию д-ра Кербера на єго інтерпеляцию. Внесеня відкинено 118 голосами проти 17. Вкінци вибрано комісию для зміни реґуляміну палати. П. Мойса подав нагле внесенє в справі помочи для погорільців м. Кути. На сїм покінчено наради. Слїдуюче засїданє буде в четвер.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. *Трех Сьвятителїв*; рим.-кат. Евлялїї. — В пятницю: руско-кат. Кира, Йоана Безсреб. рим.-кат. Катерини Річчі. — В суботу: руско-кат. Трифона муч. рим.-кат. Валентия.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦИЇ. При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скоре відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий, бо будемо приневолені застановити довжникам дальшу висилку часописи.**

— **Стан здоровля** ВПреосьв. Митрополита Шептицкого постійно поліпшає ся з кождим днем.

— **З товариств.** Загальні збори „Спілки для господарства і торговлї в Перемишли“ відбудуть ся в пятницю дня 20. лютого сего року о 3. год. пополудни в льокалю „Рускої Бесїди“ в Перемишли з отсим порядком дневним: 1. Відчитанє протоколу з послїдних загальних зборів. 2. Справозданє Дирекциї за р. 1902. 3. Внесенє комісиї контрольної о удїленє абсолюторіюм Дирекциї і Совітови за р. 1902. 4. Роздїл зиску. 5. Затвердженє вибору одного члена Дирекциї. 6. Вибір 4 членів Совіта і 1 заступника.

— **Забави.** Вечерниці з танцями в Станиславові відбудуть ся в недїлю дня 22. лютого с. р. в комнатах „Рускої Бесїди“ і в примежній великій сали (ул. Собіского). Стрій візитовий. Вступ від особи 1 К. Окремих запросин не розсилає ся. Початок о 8. год. вечер. Чистий дохід призначений на Товариство »Руска Захоронка в Станиславові«. За комітет: *В. Мандичевска. В. Шмериковска. О. Баришева. Ю. Стрийска.*

Завтра, в четвер будуть в »Народнім Домі« у Львові вечерниці з танцями устроєні заходом »Кружка українських дївчат« і »Сокола«.

— **За упокій душі** бл. п. о. Антона Бончевского, сьвященика в Ансонії в Америці, відправив вчера о. Д. Танячкевич богослуженє в семинарицкій церкві у Львові при численній участи питомців дух. семинариї.

— **Най циган розсудить.** Недавно ми помістили дві дописи з Коломиї про о. д-ра Сємьонова, адміністратора тамошної парохії. Перша допись —як ВПов. наші читателї могли самі осудити —

Др. Ярослав Окуневский.

Михайло Драгоманів.

Лично познакомив ся я з Михайлом Драгомановом в лїтї 1891. року у Відни. Драгоманов приїхав був сюди лїчитись і поселив ся в Сальмансдорфі під Лаленберґом.

Переписували ся ми ще з давного часу, коли то ще я, будучи на університетї, був редактором української части »Славяньского Альманаха«. Той Альманах сконфіскувала віденьска прокуратория за »Політичні піснї українського народа« пера Драгоманова. Задля якого іменно злочину сконфісковано »Альманах« я й до нинї не можу зрозуміти, бо в політичних піснях нічого каригідного дочитати ся не можна було. Ще заздалегідь радили нам товариші Славяни, щоби під сею розвідкою, котра була в Альманасї перлою, не підписувати імени Драгоманова, бо »се небезпечно« (мовляв: чеши дїдька з-рідка...) Однак ми не важились на таке сьвятотатство. Ми розвідку підписали цїлим іменем, як було в рукописи. — Альманах сконфіскували. Товариші-Славяни з редакцийного комітету мали рацию, а Драгоманов у однім письмі озлив ся на нас дуже, що ми не вміли устояти за свої права.

Приїхавши у Відень 1891. року, Драгоманов подав про се звістку в товариство »Січ« і ми загостили до него.

Хорий він був дуже. Віденьскі професори поставили діяґнозу: Aneurysma aortae. Хороба неулїчима. Драгоманов стратив цїлковито голос, шепотав лише, а болї в грудех та рамени мучили єго страшенно. Ми всї знали, що смерть уже написана на єго чолї.

Щиро і сердечно привитав він нас.

— Не перші ви — сказав він — у мене гостї. Навідувалась уже до мене ваша полїция та питала: що я задумую робити в Австриї. Моя неміч та по части мій болгарский паспорт уратували мене від дальшої мандрівки.

Ми часто навідувались до Сальмансдорфу. Живучи довгий вік на чужинї, так і бажав він видїти коло себе земляків, для котрих било єго щире серце. Коли ми до него навідались по полудни, то не пускав нас і ми вечерями сидїли у него. Пізною нічью вертали ми у Відень. Колиж ми, заняті нераз своїми дїлами, не заходили два або три днї, він, хоч хорий, тяжко хорий, приїздив у Відень та заходив у нашу кофейню, щоби бачити ся з нами та поговорити з нами про народні справи.

Лаяв він усїх нас Галичан за нашу нездарність в політицї, в лїтературі — але все те виходило із щирого серця. Він бажав, щоб усе було »лїпше«, щоби прийшов »слушний час«.

Заходячи в гостину до Драгоманова — ми все старали ся більше говорити самі, щоб не мучити єго — але се нам не вдавало ся. Ми звертали ся сюди-туди, єго жінка помагала нам — бо лїкарі заборонили всяке роздразненє і напруженє голосу — та нїчо не помагало. Бесїда сходила на народні справи а Михайло говорив і говорив. В души єго нагромадило ся тілько думок, тілько болю, тілько жалю, що він мусїв виповісти землякам, хоч-би прийшло ся єму і умерти на місци.

— »От так балакаючи з вами — мовив він — менї здаєть ся, що я здоров. Менї видить ся, що я сьвіт цїлий обгорну своїми думками.. А тут в ночи прийдуть болї, битє серця, ока не зажмуриш цїлу ніч... смерть за плечима!...

»Коби скінчити третий том політичних пісень!... Сю роботу мушу довершити, хочби прийшлось менї кінчити єї на смертельнім ложу... Тільки-ж се робота! Як вам кажу — єї треба робити лїгма на помостї. От сядете та розкладаєте собі любенько сотки усяких варіянтів. Сей сюда, той сюда, або сей по однїй части сюда а сю по другій. А заки розбере ся — що за му

в спокійнім тонї напятнувала низький подвиг з проповідниці о. адміністратора проти рускої ґімназиї. В другій дописи, згл. комунікатї Видїлу »Родини«, представлено сухий факт виключеня о. Сємьонова з членів сего товариства. Так само стоїть справа з »Дїлом«. Однак о. Семьонов виписав в »Słow-i polsk-ім« 2 шпальти на свою оборону, кидаючи громи на нас і »Дїло«. З сеї писанини наводимо для приміру один уступ: »І найже ту хто догляне ся правди в »Дїлї« і »Русланї«. Се найлїпший образ, які то чорні і страшні індівідуа. На брехнї сидять, брехнею їздять і брехнею поганяють. Або най хто зрозуміє сю підлоту. Кидають клевети на всїх і на кождого — у нас Русинів нема нїкого, на кого би »Дїло« і »Руслан« не накинули ся. Не згадую про сьвітских, але возьмім духовних. На о. митрополита накидали ся ті письма, на о. мітрата Фациєвича, на всю капітулу львівску, станиславівску і перемиску накидали ся і ганьбили послїдними словами, а вже про низше руске духовеньство і цїлий клир латиньский, навіть про римску курию і Сьв. Отця (!?) нема що згадувати. І то як зачувати правительство дає запомоги »Русланови«. Гарні відносини, єсли таку протикатолицку(?) часопись зносить і піддержує католицке правительство. Отже сї нужденні орґани кидають ся природно і на мене, католицкого сьвященика. Я бороню ся і пишу спростованя — »Дїло« не хоче помістити. Тодї »учцїві« дневники польскі мене боронять. На се »Дїло« і »Руслан« гузя — він ляхоман — і т. д. він зрадник, бо він пише проти нас по остатних польских шматах. І знова скажіть ви, ви рускі півголовки, де і хто вас вчив льоґіки? То вам вільно на когось нападати і грабити з чести, а сему другому боронити ся не вільно? То після вашої льоґіки злочин? а сї порядні дневники послїдні шмати? Га! На се я вам відповім — що такі індівідуа як ви, гідні хиба тим дневникам чистити машини«.

Тепер не дивуємо ся, що о. Сємьонов накинув ся на руску ґімназию в Коломиї. Людина, що публично відважить ся в чужій, ворожій нам часописи пописувати ся такою корчемною лайкою і підписати ся під тим своїм повним іменем — могла також безвстидно оплюгавити свій нарід, а всяка полєміка з такою креатурою виключена.

— **Про заснованє Товариства ім. св. Ольги.** Вістник перемиской епархії оповіщує: На предложенє Всеч. О. Данилом Танячкевичом, парохом в Закомарю, іменем Основателїв Тов-а св. Ольги прошенє з 12. грудня 1902 повідомляє ся Преч. Клир епархіяльний, що Еписк. Ординарият тому товариству радо покровительства свого удїляти буде. Пересилаючи в прилозї статут сего Тов-а Еписк. Ординарият поручає Преч. Клирови зазнакомити ся з тим статутом, в своїм крузї дїланя, а по можности і в сусїдстві оголосити основанє сего Товариства і по змозї як найгорячійше попирати се релїґійно-гуманне Тов-о через вписанє ся в членів-добродїїв, заохочуванє руско-катол. невіст до численного приступованя в членів дїйсних, спомагаючих і добродїїв, не менше і через щиру опіку над справами Товариства. — *Від еп. Ординарияту.*

— **Іменованє.** Цїсар іменував проф. реальної школи у Львові. Антона Стефановича, інспектором шкіл середних, а мінїстер просьвіти придїлив єго до кр. ради шкільної в Галичинї.

— **На „креси“!** П. Мальвіна Нарґелєвича, сестра звісного вшехпольского професора д-ра Венедикта Дибовского, винахідника „польских черепів“ на Подїлю, дарувала львівскому заведеню ім. Оссолїньских бібліотеку, зложену з кільканацяти тисячів томів. Польскі часописи подають, що сей дар призначено як-раз до Львова тому, щоби скріпити Польщу на „кресах“.

— **Населенє Угорщини** після переписи з 1900. р. числить 19,122.340 душ. З того припадає на:

Мадярів	8,679.014	— 45·4	проц.
Румунів	2,785.265	— 14·6	„
Нїмцїв	2,114.423	— 11·1	„
Словаків	2,008.744	— 10·5	„
Русинів	427.825	— 2·2	„
Хорватів	1,667.377	— 8·7	„
Сербів	1,045.550	— 5·5	„
инші народности	394.142	— 2.0	„

Для порівнаня наведемо процентові відносини населеня Угорщини з перед 50 лїт. Угорщина числила тодї 13,191.553 душ населеня. На Мадярів припадало 36·5%, Словаків 13·2%, Румунів 17%, Нїмцїв 10·3%, Русинів 3·4%, Хорватів 9%, а на Сербів 7·4%. Нинї отже пануюча народність Угорщини процентово змогла ся найбільше, по них слїдують Нїмцї і Хорвати, дальше Словаки і Румуни, а вкінци Серби і Русини.

— **Нещастє на Вислоку.** Дня 9. с. м. переїздило пороном через Вислок кількадесять Мазурів з Ґодови, що повертали зі Стрижова з похоронів тамошного канонїка. Коли пором був на серединї ріки, перервала ся линва і порон поплинув з водою. Перестрашені люди почали вискакувати з порона до води, але сили людскі були за малі, аби побороти розбурхані филї ріки. Всї, що скочили до води, потопили ся. А таких очайдухів було кільканацять. Порон приплив сам до берега о пів милї низше, і ті, що на нїм остали, уратували ся від смерти. Вину сего нещастя поносить жид, перевозовий підприємець, а по части власти, котрі не доглядали стану перевозових приладів.

— **З Дирекциї зелїзниць державних у Львові.** »Уряджений доси лише для руху особового перестанок Кухельбад на шляху ц. к. зелїзницї державної Сміхів-Пільзно, отворено з днем 1. лютого с. р. також для посилок поспішних ваги до 50 кґ. від штуки«.

Дня 25. січня с. р. отворено на шляху Прага-Молдава поміж стациями Візе-Оберляйтендорф а Осеґ-Різенберґ перестанок Брух для руху особового і пакункового. Білєти їзди видає ся на перестанку, а належитість за пакунки побирає ся в стациї призначеня.

Дня 25. січня с. р. отворено на зелїзници льокальній Вляшім-Унтер Кральовіц, в окрузї ц. к. Дирекциї зелїзниць держ. в Празї, стацию Кебляв для руху особового і обмеженого пакункового. Білєти їзди видає ся в стациї, а належитість за пакунки оплачує ся в стациї відбору.

Посмертні † оповістки.

— **О. Іван Озаркевич**, вислужений декан, почестний совітник митрополичої Консисториї, парох в Болехові, упокоїв ся дня 9. н. ст. лютого 1903. по короткій а тяжкій недузї в в 77. роцї житя. Покійний ще яко парох в Белелуї, снятиньского повіта, відгравав важну ролю в полїтичнім житю Русинів і яко посол до державної ради і сойму щиро займав ся народними справами. В 1897. роцї брав участь в депутациї до Відня і яко єї провідник промовляв до цїсаря. Від того часу покійний не займав ся полїтикою а віддавав ся невсипущій службі душпастирскій в своїй парохї. По покійнім мали остати важні полїтичні записки, котрі мабуть стануть оголошені друком. В. є. п.!

Наука, штука, лїтература.

В сінфонїчнім концертї з 10. лютого (під виключною управою п. Мельцера) відограно увертюру Ст. Монюшка затитуловану »Байка«. На дїлї є се увертюра до Шекспірівских »Зимових оповідань«. З черги відограно сему сінфонїю Бетговена. Орхестра держала ся добре, однакож амфітеатр не відчув всеї краси твору, а то опять задля тімпаніста, котрий, уставивши себе під стїною орґанів (чи не для кріпшого рефлєксу?) ударяв в свій інструмент con animo — furioso. Нераз звертали ми на сего солїста увагу артистичної управи концертів, однакож — даром. А лежало би се в інтересї дирекциї і сінфонїчних концертів, пересьвідчити ся хоч раз лично, який ефект справляють fortissima динамічних інструментів а вчасти і труб на слухачів, що сидять в глибинї амфітеатру. Всї фіґуральні уступи смичків затирають ся радикально, всї тонкости гинуть марно. Через тімпаніста не виходять твори музичні так як треба, а труд діриґентів пропадає. — В концертї взяла участь і місцева пянїстка, п-нї Г. Оттавова, виконавши совісно хороший концерт мабуть берлиньского пянїста-композитора Е. Савера і кілька поменших композиций. — Концерт покінчено »норвейским карнавалом« Свендсена. *Н. В.*

— Недавно опустили печатню нові, гарні **„Народно-церковні пісні“**. Уложив текст і ноти о. В. Стех Ч. С. В. В. — Цїна примірника 12 сот.; з пересилкою 15 сот. Набути можна або у Львові у ОО. Василиян, або в монастирі ОО. Василиян в Краснопущі, посл. поч. Поморяни.

Телеґрами.

Царгород, 11. лютого. Анґлїйский амбасадор вніс вчера протест у Порти проти дальшої висилки війска до Емен і заявив, що в противнім случаю Анґлїя вишле там також свої війска.

Софія, 11. лютоге. Борис Сарафов виїхав, здає ся, до Македонії; єго приклонники мають взяти участь в заворушенях, які мають настати з весною.

Царгород, 11. лютого. Тутешна телеґрафічна стация стверджує, що всякі чутки про мобілїзацию турецких війск є безосновні.

Цетинїя, 11. лютого. Чорногорске правительство вислало до австро-угорского письмо, в якім пропонує відновленє торговельних договорів.

Гаґа, 11. лютого. Голядский мінїстер заграничних справ мабуть не прийме уряду мирового судиї в венецуельскій справі, бо Голяндия є сама інтересована в тій справі.

ка! що за робота! З початку виходить нераз така вісенїтниця, що нїяк не зрозумієш. Та як же так — питаєш себе — аби про таку річ, як руйнованє Січи не було докладних пісень? І знов чичаєш і читаєш і розкладаєш по помостї всякі вариянти... Скажім приміром пісня про руйнованє Січи 1775. року: »Ой злетїла бомба — та у Січ упала«. Коли-ж 1775-ого року нїякого бомбардованя не було! Або дальше: »Ой пішли Запорожцї (по зруйнованю Січи) над Богом рікою«. Як же над Богом, коли вся Січова істория дїялась на Днїпрі? Але коли розчитаєш ся в сотках вариянтів, тодї дійдеш до сути річи — дійдеш, що піснї про руйнованє Січи за Мазепи та за Катерини II-ої помішались між собою в памяти народній... Розуміє ся, читаючи книжку, в котрій усї піснї розібрані по думках і по історичним періодам читець і не думає: кілько го труду стояло, щоби винайти провідну думку в тих так гарно висьпіваних, але переплутаних думах... Коби хоч сю роботу довести до кінця!

»Я написав тепер розвідку про казку Единову. Се так — робота европейска, щоб Англичани, Нїмцї та Французи провідали про такого то учителя »на велика та школа« в Софії. Се так — для мене та для Болгар, що покликали мене на катедру. Але від тепер посьвячу всї свої сили українській етноґрафії.

»От представте собі українські релїґійні леґенди, що до тепер ще не розроблені. Кілько то в них материялу, щоби показати: якими дорогами йшла до нас християньска віра і культура і як то єї нарід приложив до свого норову. А там, коли сї роботи покінчу — возьмусь, як сил ще стане, за історию українськоі лїтератури і культури. Мої попередні роботи — то лише ввід до сеї послїдної, котру хочу вважати своїм завіщанєм. От, бачите, Огоновского Істория лїтератури — робота пильна і богата в материял, а головно она перша в тім напрямі. Але в нїй нема ширшого погляду нї на свою лїтературу і культуру, нї порівнаня з другими свогочасними напрямами лїтератур европейских, котрі все таки мали вплив на хід нашої культури. Я би взяв: 1) лїтература старославяньска; 2) народна поезия, проза, леґенда і т. д.; 3) нова українська лїтература на народній мові — з єї прихвостнем — »червонорусским язичієм«. Коли се зроблю, тодї возьміть загребіть мене між мої книжки та спалїть разом з ними, коли они нї до чого не пригожі...»

Дрогаманов завсїгди дуже відказував на »вузкий націоналїзм« а ще більше на »наукове шарлатаньство«.

— Усї Галичани, Поляки і Русини — говорив він — то »псевдо-культурники«... се проста культурна Hochstappelei. Не говорячи вже про українські або російскі унїверситетскі міста, але кожде уїздне місто в Росиї, навіть на Сибіри має бібліотеки лїпші, як у Львові та Кракові...

»Скажіть менї — говорив дальше — що то таке »народні сьвятощі«? з чого вони складають ся? Що в »українських народних сьвятощах« є свого питомого, а що візантийского, арабского, перского і загально культурного?... Коли ми вічно будемо стояти на козаку, тропаку, тютюнї та горілцї — то нїчо з нашої роботи не вийде. Пропадемо і слїд за нами загине! Нам треба поставити ся на високий рівень, нам треба инших окликів, нїж ті проголошені »новою ерою«. Нам треба засяти наукою і дїлами, щоби увесь сьвіт зоглянув ся на нас. Тодї й числити ся з нами будуть. Чим на ширшу ногу поставимо себе, тим вигіднїйше. От дивіть: кілько жидів на сьвітї? — а жидівске питанє стоїть клином в Европі та вже і в Америцї. А кілько Українцїв! Але жиди уміли стояти все на передї. В свій час били ся они за толєранцию релїґійну, відтак за буржуазию, а тепер вже і між социялїстами взяли провід... А ми?...

В той час в Сальмансдорфі писав Михайло на нашу просьбу свої австро-угорско-рускі спомини. „Се я відпочиваю, пишучи їх« — говорив він.

Угорска Русь лежала єму на серци ще

Надіслане.

Специяліст недуг **горла і грудий**

Др. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголітний лікар клінічний і заведеня лічничого в Щавници, ординує постійно **у Львові, ул. Корняктів ч. I., II пов.** (Народний Дім).

11(27-?)

Кароль Ґуцков.

• • • • УРИЄЛЬ АКОСТА

траґедия в 5 актах, віршом переложена з німецкого

Львом Лопатиньским.

Високо гуманна основа твору, пластичність драматичного представленя, як і вірність перекладу та плавність віршів чинять сю книжку знаменитою лектурою, особливо для молодіжи.

Набути можна в Ставропигійскій книгарни у Львові.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна

від 23. січня до 15. лютого 1903.

Найліпша доси проґрама.

При співучасти військової музики 30. п. п.

I. 1) **Увертура.** Реклямоґраф. 2) **Братя Jordache**, ґімнастики на потрійнім реку. 3) **Комічний виступ всїх кльовнів.** 4) **Msr. Cavalerie**, мімік. 5) **Ados**, сальоновий атлет. 6) **Ivener і Quintili**, іспаньскі дуетисти. 7) **Балет** з живими образами. 8) **Moccia**, знаменитий комік італїйский. 9) **Сестри Norona**, тресовані папуґаї. 10) **Атеньский квартет.** 11) **Trio Fidardi**, комічні акробати.

II. 12) **Орхестра.** 13) **Дружина Marnitz-Manello**, еквілїбристи. 14) **Величезне потпурі**, зложене з 7 точок. 15) **Rocco**, італїйский мандолїніст. 16) **Miss Arnistis**, найліпша сальонова атлетка. 17) **Mademoiselle Calabrini**, італїйска сьпівачка. 18) **6 Neraides**, ексцентричні тансерки. 19) Комічний виступ кльовнів **Rizi і Rippo.** 20) **Leonidas.** 21) **Американьский біоскоп.** 22) **Марш.**

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що пятниці **High-Life** представленє. Білети вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Найновійший твір

Л. Лопатиньского

„ПАРАЦЯ“

комедия в 3 актах зі сьпівами

(з побуту лїтників)

відзначує ся невичерпаним йовіяльним гумором і жвавим диялоґом. Ся комедия збогачує знатно ґалерию типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуаций і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедиї упослїдженим недотепою, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових лїтників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

Цїна 2 кор.

Набути можна у накладчика **С. Ґорука** у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від I-го мая 1902.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годині	до Львова
	6·10		з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
	6·20		з Чернівців (Іцкан, Галацу), Чорткова
	6·50		з Брухович, щод. від 15. мая до 14. вер. вк.
	7·45		з Янова
	7·40		з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
	8·00		„ „ на дв. головний
	8·10		з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	8·15		з Сокаля, Рави рускої
1.35	8·50		з Кракова, Відня, Праги. Берлина
	10·25		з Ряшова, Любачева
	11·55		з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
	1·10		з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
	1·23		з Янова
2·20			з Підволочиск, Копичинців на дв. Підз.
2·35			„ „ на дв. голов.
	3·14		з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.
	4·40		з Самбора, Стрия, Сколього (1/5 – 30/9)
	5·11		з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
	5·35		„ „ „ на дв. голов.
1·45	5·40		з Чернівців, Іцкан
	5·50		з Кракова
Ніч			
	6·00		з Сокаля, Белзця і Любачева
	8·04		з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
	9·12		з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
12·15	9·20		з Чернівців, Букарешту
	9·25		з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)
8·40	9·50		з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Розвадова
2·31			
	10·03		з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
	10·02		з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. [illegible]
	10·20		„ „ на дв. голов.
	10·50		з Лавочного (Пешту) Хирова Калуша
	3·14		з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
	8·35		„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годині	зі Львова
	6·25		до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
1·55	6·30		до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2·09	6·43		„ „ „ дв. Підзамче
	6·35		до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
8·30	8·40		до Кракова (Відня, Праги), Берлина
2·55			
	9·00		до Лавочного, Хирова, Калуша
	9·15		до Янова
	9·50		до Белзця, Сокаля, Любачова
	10·30		до Чернівців, Потутор
	10·40		до Тернополя, Потутор, дв. Підз.
2·40	10·57		„ „ дв. гол.
	1·25		до Янова від 1. мая до 15. вересня в недїлю і сьвята
	2·15		до Брухович від 15 мая до 14. вересня в недїлї і сьвята
	3·05		до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
	3·15		до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
	3·26		до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
	3·30		до Ряшева, Хирова, Любачева
Ніч			
	6·10		до Станиславова, Жидачева
12·45	6·20		до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
	6·30		до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни а від 16. вер. до 30. цьвіт. 1903. щоденно
	6·35		до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	7·10		до Сокаля і Рави рускої
	8·16		до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
	8·25		до Перемишля
	9·00		до Підволочиск, Бродів гол. дворець
	9·20		„ „ дв. Підзамче
	10·05		до Янова від 1. мая до 15. вер, в нед. і сьв.
2·51	10·30		до Іцкан, Чорткова
	11·00		до Кракова, Відня, Варшави, Праги
	11.10		до Підволочиск, Бродів дв. головний
	11·32		„ „ дв. Підзамче
	4·15		до Кракова, Відня, Праги, Самбора
	5·50		до Брухович від 15. мая до 14. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5.) удїляє пояснень в справах зелїзничих, продає білети всякого рода і розклади їзди.

За певну і добру льокацию

поручаємо

4 ½% листи гіпотечні

4% листи гіпотечні коронові

5% листи гіпотечні преміовані

4% листи товариства кредитового земского

4½% листи Банку краєвого

5% облїґациї Банку краєвого

4% позичку краєву

4% облїґациї пропінацийні

і всїлякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

більше як Галичина. Угорщину він справдї згадував »як пораненого брата«.

— На Угорскій Руси — говорив він — найшов я також людий, з котрими можна було почати дїло, особливо молоді клирики та студенти. Гомичков став моїм приятелем, у »Карпатї« надрукував був мою статю, годив ся навіть на те, що для народу треба писати народною мовою. Та стала ся халепа, з тим процесом (у Львові 1877. року) і моя робота мусїла урвати ся. До угорских Русинів — була єго гадка — треба добирати ся окремим способом. На Москалїв лаяти нема що, хиба в ряди-годи на уряд. З козаколюбством там поки-що нїчого не вдієш. Демократичним прінципом з росийскою закраскою можна помалу добити ся у них почутя до свого питомого народу.

Не було нїякого прояву чи то полїтичного чи лїтературного на цїлій Руси-Українї, про котрий би Дрогоманов не знав, та про котрий би він не висказував своєї бистрої думки. Слабий єго голос нераз уривав ся, він припочивав, сильною волею своєю ломив біль у грудех, а коли не міг говорити, писав на таблицї свої короткі думки. Коли дебата переривала ся — а переривала єї нераз умисне з оглядів на здоровлє мужа панї Драгоманова, сїдаючи за фортепян та граючи українські піснї, — Михайло, утомлений, опирав ся на своїм ложи болїзни, а очи горіли огнем, коли він і ми з ним слухали милих звуків народної піснї.

— А от слухайте »Гречаники!« З »Гречаниками« стала ся ось-яка комедия. Український пан (імярек) заложив у своїм селї школу. Хлопцї учили ся азбуки, розуміє ся, на казенній мові. Приїздить інспектор. Усе гаразд! Тілько на кінци науки казав учитель школярям засьпівати піснї. Хлопцї затягли »Гречаників...« Інспектор надув ся і зробив учителеви »виговор«. На се пан: »Коли вам, пане смотрителю, мої »Гречаники« не подобають ся, то я вас не сьмію просити в свою хату на обід. Там дають таких гречаників«... А в селї не можна було пообідати нїде инде, хиба лиш у пана...

Про свій побут у Болгариї росказував Михайло, що там він усім вдоволений. Занятє єму до вподоби, студенти пильні. Болгари — каже він — нарід цікавий. Правда, багато ще там Азиї, але воно мине ся там може й скорше, як у наших країнах... А от що цікаво! Я — мовив він — окричаний »революціонер... социялїст.. нїгілїст« а в Софії ми, я і моя родина стали »двораками«. Князь просить мою родину на вечерки en petit comité. А раз на балю підійшов князь до мене, стиснув руку (Болгари цїлують єго зараз у руку за таку честь) та сказав, що жалує, що різнородні обовязки не позваляють єму слухати моїх лекций. Він — каже — чув, що мої лекциї дуже інтересні... Тепер я голос стратив, а се-ж єдиний мій заробок. Що вдію без бесїди? На пенсию в Болгариї я права не маю...

З піднесеним духом відходили ми від Михайла, але і з болем у серци, що днї великого сего труженика вже почислені..

Однак на перекір усяким лїкарским проґнозам здоровлє єго поправило ся. Голос помалу він відзискав і болї в грудех перестали. Розуміє ся — хороба мимо того розвивала ся дальше.

Послїдний раз бачив я єго у Відни 1893. р. в переїздї єго з Парижа, куди удавав ся до славного француского лїкаря Potin-а. Тодї то в єго комнатї в Hôtel de France бачив я знов громаду Русинів, Українців, Болгар та инших Славян — всї они споглядали на Михайла з глубокою почестию. А він поводив ся з усїми, з найменшими і наймолодшими так просто, так звичайно — не говорив ex cathedra, як то люблять робити инші, т. зв. »великі люди«.

Отсе мої спомини про Михайла Драгоманова, великого труженика для вітчини своєї і скитальця задля неї. Умер на чужинї — а умираючи забрав з собою багато ще невисказаних думок — задуманих робіт великих...

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.**

З друкарнї В. А. Шийковского.